

Blendow Lexnova Expertkommentar - Offentlig rätt, mars 2017

Nyheter i dataskyddsförordningen

Med [EU:s dataskyddsförordning](#), som ska börja tillämpas i Sverige den 25 maj 2018, får de registrerade flera nya rättigheter. Bland annat ska de kunna stoppa en behandling av personuppgifter genom att göra befogade invändningar. De ska också ha rätt att bli informerade innan den personuppgiftsansvarige återanvänder deras personuppgifter för något annat ändamål än det för vilket personuppgifterna samlades in.

Jag har tidigare skrivit allmänt om EU:s dataskyddsförordning (se [expertkommentaren i offentlig rätt för april 2016](#)). I innevarande månads expertkommentar går jag igenom ett par särskilda nyheter i dataskyddsförordningen om de registrerades rättigheter.

Den registrerade får rätt att göra invändningar mot behandlingen

Enligt det nuvarande dataskyddsdirektivet (95/46/EG, artikel 14 a) ska den registrerade ha rätt att av avgörande och berättigade skäl som rör hans eller hennes personliga situation motsätta sig en behandling av personuppgifter som stöds på att den personuppgiftsansvarige utför en arbetsuppgift av allmänt intresse eller som är ett led i myndighetsutövning alternativt på en intresseavvägning (artikel 7 e och f). Detta ska enligt dataskyddsdirektivet gälla "utom när den nationella lagstiftningen föreskriver något annat". I Sverige har vi tolkat det som att vi genom svensk lag får bestämma att den registrerade inte har någon rätt alls att motsätta sig en behandling (utom i fråga om direkt marknadsföring, där det gäller en särskild reglering). I 12 § andra stycket personuppgiftslagen (1998:204) finns det följaktligen en bestämmelse om att en registrerad inte har rätt att motsätta sig sådan behandling av personuppgifter som är tillåten enligt personuppgiftslagen. I flera registerförfattningar har det förts in motsvarande bestämmelser om att det inte finns någon rätt att motsätta sig sådan behandling som är tillåten enligt författningen.

Motsvarande bestämmelse i dataskyddsförordningen (artikel 21) innehåller andra skrivningar, som inte hänvisar till nationell rätt. Den registrerade ska, av skäl som hänför sig till hans eller hennes specifika situation, ha rätt att när som helst göra invändningar mot behandlingen. Den personuppgiftsansvarige får då inte längre behandla personuppgifterna såvida denne inte kan påvisa tvingande berättigade skäl för behandlingen som väger tyngre än den registrerades intressen, rättigheter och friheter eller om det sker för fastställande, utövande eller försvar av rättsliga anspråk. Den registrerade ska få tydlig information om sin rätt i detta avseende.

Gör den registrerade en invändning, måste det alltså som regel göras en kvalificerad intresseavvägning mellan den registrerades och den personuppgiftsansvariges skäl för respektive emot behandlingen, dock att den registrerade inte kan undkomma rättsliga anspråk, till exempel betalningskrav, genom att invända mot behandlingen. Den registrerade har vidare rätt att kräva att behandlingen begränsas medan den personuppgiftsansvarige gör intresseavvägningen (artikel 18.1 d). Att behandlingen begränsas innebär att personuppgifterna, med vissa undantag (artikel 18.2), bara får lagras. Den personuppgiftsansvarige ska enligt huvudregeln inom en månad lämna den registrerade besked om behandlingen upphört eller fortsätter (artikel 12.3). Är fallet komplicerat,

kan beskedet dröja i upp till tre månader, om den personuppgiftsansvarige informerar den registrerade om det inom den första månaden. Innan en begärd begränsning av behandlingen upphör, ska den registrerade också underrättas om det (artikel 18.3).

Den registrerade får alltså enligt dataskyddsförordningen betydligt bättre möjligheter än i dag att motsätta sig en behandling. Även om det inte är möjligt att genom svensk lag generellt skriva bort rätten att motsätta sig på det sätt som görs i dag, tillåter dataskyddsförordningen under vissa förutsättningar begränsningar i nationell rätt av den registrerades rättigheter (artikel 23).

Dataskyddsutredningen, som utreder generell kompletterande svensk reglering till dataskyddsförordningen, ska fundera på om det bör införas begränsningar i svensk lag och lämna förslag senast den 12 maj 2017 ([dir. 2016:15](#)).

Information krävs vid återanvändning av personuppgifter

Den nuvarande så kallade finalitetsprincipen om att insamlade personuppgifter inte får återanvändas för något ändamål som är oförenligt med det ursprungliga insamlingsändamålet (artikel 6.1 b i dataskyddsdirektivet och 9 § första stycket i personuppgiftslagen) gäller också enligt dataskyddsförordningen (artikel 5.1 b). I dag gäller att den personuppgiftsansvarige i samband med insamlingen av personuppgifter ska informera den registrerade om behandlingen (23–25 §§ personuppgiftslagen). Eftersom den informationsskyldigheten gäller just i samband med insamlingen, anses det att information inte behöver lämnas när de redan insamlade personuppgifterna i enlighet med finalitetsprincipen ska återanvändas för något annat ändamål; att så kan komma att ske, kan den registrerade ju läsa ut direkt av lagen.

I dataskyddsförordningen utvidgas skyldigheterna att informera den registrerade. Information ska lämnas i flera situationer än i dag och informationen ska vara mer omfattande än vad som föreskrivs i dag. En nyhet är att den personuppgiftsansvarige ska informera de registrerade om det nya ändamålet innan redan insamlade personuppgifter återanvänds för ett annat ändamål än det för vilket de samlades in (artikel 13.3 och 14.4).

Att, som i dag, informera de registrerade i samband med att man samlar in deras personuppgifter är som regel inte så betungande, eftersom man då för det mesta ändå har någon form av kontakt med de registrerade. Att i efterhand, när personuppgifterna ska återanvändas för ett annat ändamål, ta en separat kontakt med alla registrerade för att informera dem lär däremot vara besvärligare. Den nya informationsskyldigheten verkar också innebära att den personuppgiftsansvarige inte får återanvända personuppgifter om sådana registrerade som inte kan nås med information.

Denna nya informationsskyldighet gör det alltså än viktigare att vid insamlingen av personuppgifter noga tänka efter för vilka olika ändamål uppgifterna kan behövas i framtiden, så att man kan informera om det redan vid insamlingen.

Feedback

Vi uppskattar din feedback i vårt arbete att förbättra våra produkter. [Klicka här för att ge feedback](#)

Sören Öman

Ordförande i Arbetsdomstolen. (Se även www.sorenoman.se)